

8. Openbare wegenwerken in 1783

Als we een grondplan uit 1770 (Kabinetskaart De Ferraris) van onze gemeente bekijken, valt het direct op dat de straten toendertijd helemaal niet dezelfde weg volgden zoals nu het geval is. Alleen in de dorpskern lagen de straten toen reeds voor het grootste deel identiek. Buiten de dorpskern liepen de wegen meer zigzaggend dan recht. Wat meer is : de Nieuwpoortstraat volgde nog voor een stuk de loop van de nu nog bestaande Oude Nieuwpoortstraat, de Pervijzestraat maakte buiten de dorpskern de bocht in de Oude Diksmuidestraat, de Schoorbakkestraat volgde min of meer dezelfde weg zoals nu maar dan wel slechts tot aan de Schildersbrug (de zgn Karpelbrug). Eens voorbij de Schildersbrug bestond toen enkel de Lagaenestraat die zo verder liep tot aan Schoorbakke. De Veurnestraat zoals die nu bestaat, lag in die tijd helemaal anders. Wat nu de Molenstraat is, was in 1770 het begin van de Veurnestraat die voorbij de molen van De Groene Poorte verder liep richting Veurne.

Op het einde van de 18de eeuw gebeurden onder impuls van het Oostenrijkse bewind, her en der werken aan de openbare wegen met de bedoeling al die kleine zigzaggende straatjes recht te trekken en te verbreden. Zo gebeurde het ook in Pervijze, onder andere met de Veurnestraat en de Schoorbakkestraat in de loop van de maanden mei en juni 1783.

Voor dergelijke werken werd in die tijd niet alleen beroep gedaan op een aannemer maar stak ook de plaatselijke bevolking - weliswaar tegen vergoeding - de handen uit de mouwen.

Van deze openbare werken werden twee bundels gemaakt die we nu kunnen terugvinden in het Stadsarchief van Veurne.

In een eerste document werd minutieus genoteerd wie en op welke dagen meehielp aan de werken. Bovenaan dit stuk schreef men dat dit een 'Extract' (uittreksel) der gehouden lijste' was van 'der gone die met peerden ende waegen hebben ghevrocht in den steenwegh van Veurne op Schoorbacque ter advenance van vijf ponden parisies ingevolge 's majesteits decreet te weten der prochie van Pervijse'.

De werken namen een aanvang op 5 mei en reeds 's anderendaags ging een eerste Pervijzenaar aan de slag.

Waarschijnlijk pas de volgende week, begonnen de werken effectief op het grondgebied van Pervijze. Vanaf 12 mei tot en met 17 mei, 19 tot en met 31 mei en 2 tot en met 14 juni, waren verscheidene dorpsgenoten één of meerdere dagen aan het werk. Het merendeel van hen waren landbouwers. Wat hun eigenlijke taak was, werd jammer genoeg niet opgetekend.

Hierna volgt de integrale lijst van alle Pervijzenaars die meehielpen aan de openbare werken aan onze Veurnestraat en Schoorbakkestraat, meer dan twee eeuwen geleden. In een tweede kolom noteer ik de vergoeding in Vlaamse Ponden die ze voor hun inzet mochten ontvangen.

1	Sieur Pieter Vandebussche	55
2	Engelbertus Vandewoude	25
3	Weduwe Joannes Vereecke	50
4	Franciscus Liebaert	30
5	Benedictus Misselijn	15
6	Pieter Van Peperstraete	30
7	Joannes De Croo	15
8	Weduwe Joseph Leenhove	15
9	Sieur Joannes Moenaert	45
10	Engelbertus Scherpereel	20
11	Pieter Vanderghote	17
12	Frans Delaleeuwe	15
13	weduwe D'Heeren	17
14	Cornelis Borgonie	15
15	Louis De Man	15
16	Frans Gildebaert	10
17	Hendrik Annijs	10
18	Joseph Ameloot	10
19	Pieter Thieren	15

20	Norbert Rubregt	10
21	Jacobus De Molder	10
22	Joannes Vandecasteele	10
23	Michiel Roye	8
24	Jacobus Carette	7
25	Jacques Wispelaere	10
26	Pieter Vergoote	5
27	Pieter Mares	4

Daar de straat echter breder werd en hier en daar werd rechtgetrokken, hadden deze werken ook voor gevolg dat verschillende gebruikers en eigenaars van landerijen, weiden, enz... , hun grond voor een gedeelte moesten afstaan. Onteigeningen gebeurden er niet, daarvoor was de ingreep te klein, er werd tenslotte geen volledig nieuwe straat aangelegd. Voor alle verloren gronden of gewassen werden de gebruikers én eigenaars vergoed en ook hiervan werd een omstandig verslag gemaakt. Deze opsomming geeft een beeld van de ligging van verschillende opeenvolgende percelen vanaf de Sassenbrug tot aan Schoorbakkebrug met hun gebruikers en eigenaars.

Dit document draagt als titel 'Vaststelling van alle landen van de waesbrughe tot Schoorebacke gelegen nevens de selven steenweghe, alsmede gepresen alle de schaeden ende intresten ... geleden bij de gebruyckers der landen soo waer door den selven steenwegh is geleyt als der landen daernevens liggende'.

Omdat dit document voor Pervijze en zijn verleden van belang is en het nog nooit door iemand besproken werd, vermeld ik hierna alle vermelde percelen met hun gebruiker en/of eigenaar(s).

1. Van de Sassenbrug tot Pervijze-plaats

- 12 roeden⁴ land als deel van een weide ten noorden 'der calchiede langst den vaert aen de brugge' eigendom van de dis van 's Heerwillemskapelle en gebruikt door Engelbertus Vandewoude. De gebruiker wordt vergoed voor het land dat niet kon gebruikt worden wegens ophoping van afgegraven aarde.
- 27 roeden land, eigendom van de dis van 's Heerwillemskapelle.
- Een weide ten zuiden van de steenweg, eigendom van de weduwe van Jonker Delimon van Ieper en gebruikt door Jacobus De Molder.
- Een weide ten noorden van de steenweg, eigendom van 'De Heer en Meestere' Coene, pastoor van Krombeke en gebruikt door Joseph Bolle, 6 roeden van de weide gingen verloren.
- Een stuk zaailand eigendom van Heer en Meester Norbert Boudens, pastoor van Beveren en de Heer Devos van Poperinge en gebruikt door Joseph Bolle. Dit stuk is deels bezaaid met sucroen, tarwe, rogge en bonen maar er is ook nog een braakliggend deel. De pachter wordt onder andere vergoed voor 'vette en labeur' en voor het afhalen van 4 roeden aarde ten zuiden en het wegnemen van 'vijf jarige vulgen'.
- Zaailand ten zuiden van de steenweg eigendom van de weduwe van Jonker Delimon van Ieper en gebruikt door Jacobus De Molder.
- Joseph Bolle wordt betaald voor het verlies van een deel van zijn voorhof ten noorden van de baan.
- Een stuk land eigendom van het sterfhuis van Joannes Duchatelez en gebruikt door Joannes Pissonnier.
- Zaailand en een weide eigendom van de abdij van Eversam en gebruikt door Pieter Vandebussche, uitbater van de hofstede 'De Groene Poorte'.
- Zaailand eigendom van de kerk en dis van Sint Catharina Capelle en gebruikt door Louis De Man.

---

⁴ De Veurnse roede was 14,5924 m² en één lijn (100 roe) was omgerekend 1459 m²

- Deel van de 'uytdreve van d'hofstede' eigendom van Jonker Francois Vandermeersch en gebruikt door Louis De Man.
- Een partij zaailand eigendom van de kerk en dis van Sint Catharina Capelle en gebruikt door Louis De Man. De nieuwe weg wordt dwars door dit land gelegd.
- Zaailand eigendom en gebruikt door Engelbertus De Cock.
- Een weide eigendom van de abdij van Ename en gebruikt door de weduwe van Joannes Vereecke.
- Een 'vette weide' eigendom van Jonker Ferdinand De Man en gebruikt door Pieter Vandenbussche.
- Een weide eigendom van de pastoor van Sint Catharina Capelle en gebruikt door Joannes Lannoi.
- Jacobus Van Daele, eigenaar en gebruiker van een partij grasland moet vergoed worden voor verlies van gras en hovenierland, het herstellen van een gracht langs weerszijden van de baan, herstellen van een doornhaag 'dienende tot vrijdom van sijn hoveniershof' en het 'weiren van 20 kriekebomen, 1 appelboom en 20 jonge vulgen'.
- Een weide eigendom van Chevalier De Lauretai en gebruikt door de weduwe van Constant Verhaeghe.
- Frans Verhaeghe moet een stal verzetten 'staende op den zomerweg gebouwd aen de gevel van sijn huys'.

2. Van Pervijseplaetse tot de Schilderbrugge

- Francys Cofmaeker wordt vergoed voor 5 roeden hoveniershof die samengaan met 'het oudt pastoriehuys' van Pervijze en bewoond is door Francis Caes, 7 roeden witte doornhaag moeten ook worden weggenomen.
- 2 roeden erf eigendom van de dis van Pervijze en bewoond door Frans Cools.
- Een 'vette weide ten zuyden van het kerckhof ende calchie' gebruikt door Engel De Grave.
- Een weide eigendom van het sterfhuis van Sieur Pieter De Boyser.
- Een weide eigendom van Engelbertus De Kock en door hemzelf gebruikt.
- Deel van een weide van de hofstede eigendom van de weduwe De Roushove van Brugge en gebruikt door Joseph Vandecasteele.
- Een afgesneden stuk zaailand bij de hofstede eigendom van de kinderen van Sieur Louis Lantsweirt en bewoond door Benedictus Misselijn.
- Een stukje land bij de hofstede eigendom van de weduwe De Roushove van Brugge en bewoond door Joseph Vandecasteele.
- Zaailand ten zuiden van de weg eigendom van Sieur Louis Delaleeuwe van Veurne en gebruikt door zijn broer Francois Delaleeuwe.
- Een weide ten zuiden van de weg en grenzend aan de Beverdijkvaart en de Schildersbrug, die eigendom is van Sieur Coulier van Pollinkhove, gebruikt door Benedictus Misselijn.

3. Van de Schildersbrug tot Schoorbakke

- Zaailand als deel van een 'hofstedeken' eigendom van Louis Delaleeuwe en gepacht door Pieter Neve, gelegen ten noorden van de hofstede van Marcus Neve.
- Grasland van Sieur Pieter Vandenbussche.
- Een weide gebruikt door Pieter De Graeve en eigendom van Ferdinandus De Man.

- Zaailand dat hoort bij een hofstede eigendom van Jonker De Larnetan en gepacht door Jacobus Wispelaere.
- Grasland eigendom van De Heer Patricius De Cuyper en gebruikt door Norbrecht Rubrecht.
- Zaailand eigendom van Jonker Vandenburg en gebruikt door de weduwe van Pieter Vergote.
- Tarweland eigendom van Jonker Keignaert van Ieper en in gebruik door de weduwe van Joseph Leenhove.
- Weide gebruikt door de weduwe van Engelbertus Gewy, eigendom van Judocus De Backer van Diksmuide.
- Grasland eigendom van Jonker Keignaert van Ieper, in gebruik door de weduwe van Joseph Leenhove.
- De weduwe van Joseph Leenhove gebruikt ook nog een stuk land dat eigendom is van de dis van Pervijze en een stuk maaigras, eveneens eigendom van Jonker Keignaert van Ieper.
- Een weide eigendom van Sieur Pieter Vandebussche in pacht door Joannes Moenaert.
- Cornelis Borgonie, pachter van een hofstede eigendom van Heer Markies d'Aout wordt vergoed voor een stuk grasland, een stuk maaigras bij zijn hofstede en een deel van een weide.
- Jacobus De Croos is pachter van zaailand, eigendom van Jonker Vandenburg, ten noorden van de weg.
- Joannes De Croos wordt vergoed voor het heraanleggen van een gracht aan weerszijden van de weg en voor een stuk weide en een stuk zaailand eigendom van Jonker Vandenburg.
- Hendrik Annijs, pachten van zaailand eigendom van het sterfhuis Millevert.
- De weduwe van Nicolaes D'Heeren pacht zaailand aan De Heer Pieter Francois Provoost, griffier van de Stad en Kasselrij Veurne.
- Dezelfde Hendrik Annijs pacht ook nog een weide die eigendom is van de abdij van Sint Nikolaas in Veurne.
- Tot slot is Joseph Vandecasteele gebruiker van een hofstede die eigendom is van de weduwe Roushove ten oosten aan de Schildersbrug en ten zuiden van de weg. Hij wordt vergoed voor een partij zaailand.

Een slotbemerking : het zal de lezer wel opgevallen zijn dat tal van gronden eigendom waren van kleine landadel in de vorm van jonkers en markiezen. De Franse Revolutie zal hieraan een einde gemaakt hebben daar één van de gevolgen hiervan was dat de eigendommen van de adel openbaar werden verkocht. Zo zullen tal van percelen op het einde van de 18de eeuw van eigenaar zijn veranderd.

Spisiteentie van maetsworsli gidaen
 aen de bierd sijde van de schoorbakke
 brugge ghesocht door mij den tijt van
 31 daegen tot een en twintigh stivers
 daegs ————— 23-2-0

ghesocht door de kintken den tijt van seckten
 daegen tot twintigh stivers daegs ————— 34-0-0

ghesocht door den tijt den tijt van thien daegen
 tot seckten stivers daegs ————— 16-0-0

73-2-0

geleest twee en twintigh hondert sters tot
 seckten pondt het diest ————— 31-4-0

geleest het lues den noembre den acht en
 sechtigh pondt tot eenen grote het pondt

23-16-0

gylt geest seckten seckten door mocht
 kerck tot seckten stivers den seck ————— 22-8-0

dese den ghisen besteren zu het nieu ————— 124-10

maken de nooddege vlekken van de selde side
 met de craege daes boorden met ander uodege
 reparatiedes

Er gebeurden ook werken aan de zuidzijde van de Schoorbakkebrug